

קובץ

האור לחיים

שנה שלישית

מאמרים ושיחות

מרן ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת נשא תש"פ
חג השבועות

זמני החג / השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות (שבת)	הדלקת נרות (חג)	י-ם
21:11	20:15	* 19:23	* 19:23	י-ם
21:08	20:13	19:21	19:21	ת"א
21:11	20:16	19:24	19:24	חיפה
21:07	20:13	19:21	19:20	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 19:03

הזמנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455 (הזמנה טלפונית)

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000 (שלוחה 9)
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:
orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת נשא תש"פ - חג השבועות

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אהרין" - חומש במדבר

1 סוף ששדהו עושה אחד מעשרה

פניני אור החיים הקדוש:

4 משה רבנו וישראל - כחתן וכלה

פרשה למעשה:

12 זכות אבותיו מסייעתו

חג השבועות:

15 גילוי ה' במעמד הר סיני

17 התורה נקנית בענוה

20 התורה נקנת בעמל

סוף ששדהו עושה אחד מעשרה

למעשר ולצדקה, "לו יהיו" - הם אלו שבאמת יישארו שלו לעולם.

רש"י (על המקום) מביא על כך מדרש אגדה: "ואיש את קדשיו לו יהיו" - מי שמעכב מעשרותיו ואינו נותן, לו יהיו המעשרות, סוף שאין שדהו עושה אלא אחד מעשרה שהיתה למודה לעשות".

אדם צריך ליתן מעשרות לכהן, וחז"ל (חולין קלז ע"ב) קבעו שלוש מידות בנותני מעשרות: עין יפה - אחד חלקי ארבעים, עין בינונית - אחד חלקי חמשים, ועין רעה - אחד חלקי ששים.

בנוסף, צריכים לתת גם מעשר ראשון ללוי, עשרה אחוז מהתבואה, ובשנה השלישית והששית צריכים ליתן גם

ואיש את קדשיו לו יהיו, איש אשר יתן לפניהן לו יהיה (במדבר ה, י).

זכרוני שבצעירותי ראש הישיבה בה למדתי קרא לי לביתו ושאל אותי מה הכוונה במילים אלו - "ואיש את קדשיו לו יהיו", למי נותן האדם ומה מקבל בתמורה?

ואז ביקש שאביא לו חומש עם פירוש "תורה תמימה" [לרבי אפשטיין זצ"ל מפינסק], אשר מלקט את כל מדרשי חז"ל על

פסוקי התורה בתוספת הסבר קצר, ושם הוא מבאר, שבאמת הכסף האמיתי של האדם הוא מה שנותן לצדקה. וזו כוונת הכתוב: "ואיש את קדשיו" - הכספים שהוא מקדיש

"אמר הקב"ה: אקה

את הכסף ואעשה

אותך כהן - תקבל רק

את החלק שלו'..."

מעשר [עשרה אחוז מהתבואה] לעני.

ואומרת לנו התורה הקדושה: אם אדם ייקח לעצמו את החלק השייך לכהן - בסופו של דבר זה מה שיישאר לו, כאותה כמות מועטת שהפריש עבור התרומות והמעשרות.

במדרש (הובא בתוספות תענית ט ע"א ד"ה עשר תעשר) מסופר על יהודי שהיה מדקדק בנתינת מעשרותיו. שדהו מטבעה היתה צריכה להוציא אלף קילו בשנה, אך בפועל היתה התבואה מתברכת ומוציאה לו עשרת אלפים קילו בכל שנה, והוא מצידו היה מפריש מהיבול עשירית, אלף קילו לתרומה ומעשר.

לפני שנפטר אמר לבנו: "דע לך בני, כל הברכה שיש בשדה באה בזכות המעשרות. תקפיד לתת כל שנה אלף קילו תבואה למעשרות."

ובאמת בשנה הראשונה קיים הבן את ציווי אביו ונתן אלף קילו מעשרות, סכום גדול מאוד. אולם בשנה שלאחר מכן חשב הבן בליבו: 'אלף קילו זו כמות גדולה מדי, מספיק שאתן תשע

מאות קילו... וכך עשה.

בשנה שאחריה כבר הסתפק בנתינת שמונה מאות קילו, וכך בכל שנה הוריד יותר ויותר מנתינת מעשרותיו לכהן וללוי, וכנגד זה בכל שנה הייתה השדה מוציאה פחות תבואה, עד שלבסוף הוציאה לו השדה אלף קילו תבואה בלבד - כפי שהיתה צריכה להוציא כבתחילה.

באו אליו חבריו עם בגדי לבן - בגדי חג. אמר להם: 'כלום לצחוק עלי באתם?'

אמרו לו: 'לברך אותך באנו, על שעלית לדרגת כהונה... מה חשבת, שתמעט מהנתינה שלך והקב"ה יברך אותך כבעבר? לא ולא! כשלא נתת את המעשרות לכהן, אמר הקב"ה: אקח את הכסף ואעשה אותך כהן, תקבל רק את החלק שלו'....

ובאמת, מתוספות שם משמע, שדין מעשר כספים נוהג גם בזמננו. ויש חולקים וסוברים שאין דין מעשר כספים נוהג אלא בתורת חומרא, ואינו חיוב גמור מדינא ולכן כשמפריש

בכל עת לתורה ולצדקה - ממושיכים להיות עשירים גדולים ועושרם אף גדל, ואילו עשירים שאינם תורמים - נופלים ומאבדים את עושרם, וזהו שכתוב: "הון וְעֶשֶׂר בְּבֵיתוֹ וְצַדִּיקְתּוֹ עֹמֶדֶת לְעַד" (תהלים קיב, ג) - אדם שנותן צדקה, הקב"ה נותן לו ממון כדי שיוכל להמשיך ולתרום ביד רחבה לצדקה. "יֵשׁ מִפְּאֵר וְנוֹסֵף עוֹד" (משלי יא, כד).

מעשר מכספו צריך לומר שעושה כן בלא נדר, ואם קשה לו לתת מעשרות - יכול לסמוך על הכסף שנותן ללימוד תורת בניו.

אבל כבר נפסק בשולחן ערוך (יורה דעה סימן רמז סעיף ב): "לעולם אין אדם מעני מן הצדקה, ולא דבר רע ולא היזק מתגלגל על ידה, שנאמר (ישעיה לב, יז): 'וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקָה שְׁלוֹם'.."

ובאמת שכך ראינו: עשירים שתורמים

משה רבנו וישראל - כחתן וכלה

לבו' (שיר השירים ג, יא) - זה מתן תורה, שנאמר [בנתנית לוחות הברית למשה רבנו] (שמות לא, יח) 'וַיִּתֶּן אֶל מֹשֶׁה כְּכַלְתּוֹ, כְּכַלְתּוֹ כְּתִיב'.

אלא שכאן עולה תמיהה גדולה: יש הבדל גדול בין שתי הדרשות הללו. בפסוק העוסק בנתנית לוחות הברית למשה רבנו, אכן נכתב "ככלתו" בכתב חסר, אם כן יש יסוד לדרשת חז"ל הממשילים את מתן תורה לקשר של חתן וכלה.

אולם בפסוק שבפרשתנו העוסק בהקמת המשכן, התיבה לא נכתבה בכתב חסר - 'כלת', אלא בכתב מלא - "כלות". אם כן מה פשר דרשת חז"ל, וכיצד יתכן שהם יאמרו דבר המוכחש במציאות?!

ה"אור החיים" הקדוש עמד על נקודה זו. אך לפני שהוא ניגש לבאר את העניין, הוא יוצא להגן על כבודם של חכמים, שבוודאי השכילו לדקדק

וַיְהִי בַיּוֹם בְּלוֹת מֹשֶׁה לְהִקָּים אֶת הַמִּשְׁכָּן (במדבר ז, א).

כותב ה"אור החיים" הקדוש:

"דז"ל אמרו (במד"ר פי"ב) כלת כתיב, ודואני כי בספר תורה כתובה בוא"ו, ואני אומר כי דברי תורה כאלו וכיוצא כאלו אינם נמסרים לכל מרים יד בתופשי התורה וגו'".

על הפסוק בפרשתנו פירש רש"י: "כלת' כתיב, יום הקמת המשכן היו ישראל ככלה הנכנסת לחופה".

מקורם של דברי רש"י במדרש (במדבר רבה ט, ה): "מנין לאוהל מועד שחיתונין היו? דכתיב 'ביום כלות משה להקים את המשכן', 'כלת' כתיב, ביומא דעלת כלתא לגננא".

אך לא רק הקמת המשכן משולה לקשר של חתן וכלה.

המדרש (שם) מביא דרשה נוספת, המדמה אף את מתן תורה בהר סיני לקשר של חתן וכלה: "וּבַיּוֹם שֶׁמָּחַת

ומשקיע את כל עומק כישורו ומחשבתו לְסֵדֶר ולתוכן הדברים, ובורר ומנפה נפה אחר נפה את המילים ואף את האותיות - בסופו של דבר אין שום משמעות רוחנית פנימית למילים ולאותיות שהעלה על הכתב. אין חשיבות לכמות המילים והאותיות המסוימות שבחר לכתוב, וגם אין משמעות למיקומן המדויק, אלא הן נכתבו מצד סדר ותוכן הדברים גרידא. לכן אין טעם לדרוש את המילים והאותיות - כגון גימטריות ודילוגי מילים ואותיות.

לא כן התורה הקדושה. התורה איננה יצירה אנושית, זו יצירה רוחנית, חכמה אלוקית, יצירה שלימה בתכלית השלימות, חצובה ממחצב קדוש ונורא. יש בה סודות נשגבים ועמוקים, שאין השכל האנושי יכול להכיל.

"סדר תורתנו הקדושה ותיבותיה ואותיותיה" - אומר האור החיים - "ספורות מזוקקות". והרא"ש (נדרים לה ע"א) כותב: "כל החכמה והשכל רמוזים

בתיבותיה ואותיותיה של התורה הקדושה. ואם הדבר קשה ותמוה לנו, עלינו לתלות זאת בקוצר השגתנו ובעומק המושג, ולא חלילה לפרש זאת כטעות של חז"ל הקדושים, אשר כל מאמריהם ודבריהם ברוח הקודש.

ואלו דבריו: "ואני אומר כי דברי תורה כאלו וכיוצא באלו אינם נמסרים לכל מרים יד בתופשי התורה, כי יסובב הדבר הכפירה והזלזול בכבוד מורים, ויש לך לדעת כי סדר תורתנו הקדושה ותיבותיה ואותיותיה ספורות מזוקקות, חצובות ממחצב קדוש ונורא, נפלאים המה למכיר בהם, ויותר פליאות נעלמים מעין כל".

ובספר שמות (לא, יג) הוסיף ה"אור החיים" וכתב: "תורתנו שתתעלה, דבריה מזוקקים ואותיותיה ספורות, וכל אות ואות מגדת הלכות ונפלאות, כאשר יסד בה האדון בחכמה רבה, בשבעים פנים וארבעה אופנים ול"א נתיבות, וכל נתיב בכמה שבילין".

כאשר אדם בשר ודם מעלה על הכתב מאמר כלשהו, גם אם הוא חכם מופלג

לכלר אני. אמר לי: בני, הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא, שמא אתה מחסר אות אחת או מייתר אות אחת - נמצאת מחריב את כל העולם כולו".

הנביא (ישעיהו לג, יח) אומר: "אַיִה סִפֵּר", ודרשו חז"ל (חגיגה טו ע"ב): "שהיו סופרים כל אותיות שבתורה". ואומרת הגמרא (קידושין ל ע"א): "לפיכך נקראו ראשונים 'סופרים', שהיו סופרים כל אותיות שבתורה".

לא רק לאותיות ולתיבות יש פירושים וסודות. על הפסוק בשיר השירים (ה, יא) "קִיצוּתֵיךָ תִּלְתְּלִים", דורשים חז"ל (עירובין כא ע"ב): "מלמד שיש לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות".

ואכן, הגמרא (מנחות כט ע"ב) מספרת: "בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקדוש ברוך הוא שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו: רבוננו של עולם, מי מעכב על ידך? אמר לו: אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין

בכתב התורה בצורות האותיות".

הרמ"ק, המקובל האלוקי רבי משה קודרובירו זצ"ל, כותב בספרו "פרדס רימונים": "זהו שדקדקו רז"ל בביאור מציאות האותיות ותגיהם וזיוניהם, כל אות ואות יש להם צורה רוחנית ומאור נכבד, אצור מעצם הספירה ומשתלשל ממדרגה למדרגה כדרך השתלשלות הספירות. והנה האות הוא היכל ומכון לרוחניות ההוא".

אותיות התורה, צורתן וכתבתן, אינן עניין גשמי, הן יצירה רוחנית, יש בהן קדושה אינסופית. עם האותיות הללו הקדוש ברוך הוא ברא את העולם.

חז"ל מפליגים בגודל חכמתו של בצלאל, בונה המשכן, ואומרים: "יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ" (ברכות נה ע"א).

כל אות בתורה היא עולם ומלואו!

הגמרא (עירובין יג ע"א) מספרת על רבי מאיר שבא לפני רבי ישמעאל, "אמר לי: בני, מה מלאכתך? אמרתי לו:

תילין של הלכות".

אחד השבחים ששיבחו חכמים את התנא הקדוש רבן יוחנן בן זכאי היה: "שלא הניח דקדוקי תורה", ופירש רש"י: "ריבויי אותיות שבאין לדרוש בהן ריבויים ומעוטים" (סוכה כח ע"א).

על שמעון העמסוני נאמר שהיה דורש כל 'אתים' שבתורה (פסחים כב ע"ב). כל 'את' שנכתבה בפסוקי התורה - באה לרבות. בא רבי שמעון העמסוני ודרש את כל הריבויים של כל ה'אתים' שבתורה.

הרדב"ז (שו"ת ח"ג סימן תרמג) מבאר מדוע אין ניקוד בתורה: "דע, כי מפני שהניקוד היא צורה ונשמה לאותיות, לפיכך לא נעשה הספר תורה נקוד, לפי שהוא כולל כל הפנים וכל הדרכים העמוקים, וכולם נדרשים בכל אות ואות פנים לפנים מפנים... אבל מפני שספר תורה בלול ומובלל מכל מיני שלימות, ובכל מילה ומילה נתלים בה תלי תלים, לא נעשה מנוקדים, כדי שיהיה נדרש בכל מיני שלמות".

העולה מכל האמור, שודאי וודאי יש

משמעויות עמוקות ונשגבות, פירושים וביאורים, לכל אות ואות ולכל תיבה ותיבה.

גם יש משמעות לסדר הכתיבה של המילים ושל האותיות. שום דבר לא נכתב סתם כך, הכל מחושב ומדוקדק בתכלית הדקדוק, מאת החכמה האלוקית של האין סוף ברוך הוא.

זהו הבסיס לדרשות חכמים על תיבות ואותיות התורה הקדושה - כתיב מלא וחסר, 'אל תקרי', קרי וכתבי, כפל לשון, לשון יחיד ולשון רבים, ריבוי וייתור תיבות ואותיות, כפל אותיות ושיכול אותיות, ראשי תיבות וסופי תיבות, גימטריאות, וכל כיוצא בזה.

התורה ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים, ואין האדם יכול להשיג את עומקה - 'וְעַמְקֵי עֲמֻק מִי מִצְאָנֹהוּ' (קהלת ז, כד).

"נפלאים המה למכיר בהם, ויותר פליאות נעלמים מעין כל", כלשון האור החיים הקדוש בפרשתנו. ובפרשת כי תשא (שמות שם) הרחיב וכתב: "יש לך לדעת, שיש דרשות

ומצוותיה, עם כל פירושיה וביאוריה, על דרך הפשט, הדרש, הרמז, הסוד.

הגמרא (מגילה שם) מוסיפה, שהקב"ה הראה למשה בסיני גם "מה שהסופרים עתידין לחדש". ועל כך אומר המדרש (ויקרא רבה כב, א): "מקרא, משנה, הלכות, תלמוד, תוספתות, אגדות, ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לומר לפני רבו - כולן נאמרו למשה בסיני".

תלמיד חכם שהוגה בתורה ומעיין בסוגיה, ומתוך עיונו הוא מחדש איזה חידוש - בעצם הוא לא הראשון שאמר את הדברים. החידוש הזה כבר נכלל בתורה שניתנה לישראל בהר סיני.

חז"ל דורשים זאת מן הפסוק בקהלת (א, י) "יִישׁ דְּבַר שְׁיֵאמַר רְאֵה זֶה חֻדָּשׁ הוּא - פְּבַר הָיָה לְעֵלְמִים". התלמיד חכם בטוח שהוא זכה לחדש את החידוש הזה; זה 'חידוש' 'שלו', שהרי הוא לא שמע זאת לפני כן, וגם לא מצא אותה בשום ספר, לא בראשונים

ודקדוקים בתורה שהם חובת כל אדם נברא להכירם, והם דברים שיש בהם הלכות. ויש שאין בהם חובת כל אדם. ואל יקחך ליבך לדבר לפני האלוקים - למה יעשה כה לעבדיו להעלים מהם תעלומות חכמה, ולא הודיע כל דבר בכתב מפורש".

אומרים חז"ל (ברכות ה"א): "וְאֶתְנָה לְךָ אֶת לַחַת הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר פָּתַבְתִּי לְהוֹרְתָם" (שמות כד, יב), 'לוחות' - אלו עשרת הדברות, 'תורה' - זה מקרא, 'והמצוה' - זו משנה, 'אשר כתבתי' - אלו נביאים וכתובים, 'להורותם' - זה תלמוד. מלמד שכולם ניתנו למשה מסיני". וכן אמרו (מגילה יט:): "מלמד שהראהו הקדוש ברוך הוא למשה דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים"

מהם 'דקדוקי סופרים'? אומר רש"י: אלו הריבויים של 'את' ו'גם', והמיעוטים של 'אך' ו'רק'.

בהר סיני ניתנה התורה לעם ישראל - תורה שבכתב ותורה שבעל פה; עם כל מקצועותיה וענפיה, עם כל דיניה

ולא באחרונים.

ומה האמת? - "כבר היה לעולמים".
 החידוש הזה נאמר כבר בהר סיני.
 כשניתנה לישראל התורה היא ניתנה
 בשלמותה, עם כל הכלול בה, בלי
 יוצא מן הכלל, כולל כל החידושים
 שיתחדשו במהלך הדורות על ידי
 לומדי התורה.

עד שבא אותו תלמיד חכם וקיבל את
 חלקו בתורה והוציאו לפועל, ומשעה
 זו נחשב הדבר כחידושו של אותו
 תלמיד, ובמתיבתא דרקיעא אומרים
 זאת בשמו.

ועל כך מבקשים ומתפללים בכל יום:
 "ותן חלקנו בתורתך".

זכאן אנו שבים לתחילת הדברים.

מאז מתן תורה נמסרת התורה
 ומונחלת מדור לדור - "משה קיבל
 תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע
 לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים
 מסרוה לאנשי כנסת הגדולה" (אבות א,
 א). מהם נמסרה התורה לתנאים
 ולאמוראים, ומהם נמשכת מסורת
 התורה, עד ימינו.

ותמהנו, מה פשר דרשת חז"ל: "ביום
 כלות' - 'כלת' כתיב, ככלה הנכנסת
 לחופה". לכאורה דרשה זו נסמכת על
 לימוד של כתיב חסר שאינו קיים
 במציאות, שהרי גם על פי המסורה
 שבידינו הכתיב של תיבה זו הוא מלא

'חידוש' פירושו דבר חדש שנתחדש
 על ידו. ואם החידוש כבר היה
 לעולמים, אם כן ה'חידוש שלו' בעצם
 אינו 'חידוש' ואינו 'שלו'...

ולכאורה, איך הדברים עולים בקנה
 אחד עם מה שאמרו חז"ל שהקב"ה
 הראה למשה רבנו ע"ה כל מה
 שתלמיד ותיק עתיד לחדש? ומה
 יהיה, למשל, אם תלמיד ותיק יחדש
 איזה איסור, על פי דרש או רמז
 שבתורה, והדורות שלפניו לא ידעו
 מכך, האם נאמר שהיתה אצלם שגגת
 הוראה והם נכשלו באיסור?

אלא יש לפרש, כי הקב"ה קבע לכל
 אחד ואחד את חלקו בתורה. במשך
 כל הדורות הלימוד ההוא היה בכוח,

- 'כלות'.

ומהו הטעם?

אומר האור החיים, כי יתכן לומר שהטעם הוא, כדי לצרף שלוש אותיות משמו יתברך - יה"ו - בשמו של צדיק, ובד בבד לסמוך שי"ן לעי"ן - ש"ע, ובכך לרמוז על בורא עולם המאיר בש"ע - שלוש מאות ושבעים - אורות. וכל הלימוד הזה נודע לנו רק לאחר ששינו את מקומה של האות ו' בשם 'יהושע'.

מבאר ה"אור החיים" הקדוש:

יש תיבות המורכבות מאותיות שהן מורגשות באמירתן בפה, אך לא כשהן נכתבות. כגון: השם 'יהושע'. בין השי"ן לעי"ן אין ו', למרות שבמבטא הפה אנו אומרים 'יהושוע', כאילו יש ו' בין השי"ן ל-עי"ן. והיכן הטילה התורה את ה-ו' ב'יהושע'? דוקא בין הה"א לשי"ן, למרות שאינה נצרכת שם, שכך היה צריך לכתוב את השם - 'יהושע'.

"הוא סודו של משה אשר מתייחדת לו"

ולפי יסוד זה - אומר האור החיים הקדוש - יש לפרש את הדרשה שלפנינו: "'ביום כלות' - 'כלת' כתיב, ככלה הנכנסת לחופה".

"והערה זאת" - אומר האור החיים הקדוש - "תרונו דעת משכיל, להכיר כי אותיותיה ספורות מזוקקות".

הנה כי כן, מכיון ש"אותיותיה ספורות מזוקקות", לכן בשם 'יהושע' יש מקום לו' אחת ולא ליותר; אי אפשר להוסיף עליה ואי אפשר לגרוע ממנה.

בעצם, התיבה המקורית שנכתבה כאן היא - "כלת", בכתב חסר, בלי ו'. האות ו' שנוספה בתיבה זו, בכתב המלא "כלות", באה לרמוז על משה רבנו. "והמשכיל יבין" - כותב האור החיים - "כי הוא סודו של משה אשר מתייחדת לו".

והיכן היא מקומה? הדעת נותנת שמקומה הוא כפי הנדרש לצורך הכתיב והקרי - 'יהושע'. אולם יש טעם לכך שקבעה התורה את ה-ו' שלא במקומה בשם 'יהושע'.

במה דברים אמורים?

לא, כא) "נְקָה תִּסּוּבַב גָּבֵר".

האותיות "כלת" שבתיבה זו באה לרמוז על כנסת ישראל שהיא בבחינת 'כלה'. ותוספת האות ו' רומזת על משה רבנו שהוא בבחינת 'חתן'. ועל ידי כתיבת התיבה בכתב מלא - "כלות", נרמז על איחודם של החתן והכלה; ה'כלת' מסובבת את ה-ו' ששורבבה למילה, ונתקיים בו (ירמיהו

וזהו עומק כוונת חז"ל שדרשו: "כלת' כתיב". דהיינו, תיבה זו - 'כלות', קח ממנה את 'כלת', הרומזת לעם ישראל שהם ככלה הנכנסת לחופה, והאות ו' המופיעה בה היא בחינת החתן, הרומזת למשה, ובכך תבין את הטעם הכמוס לקיומה של האות ו' בתוך 'כלת'.

זכות אבותיו מסייעתו

להתעודד שזכות אבותיו מסייעתו.

אחת המשפחות היקרות והחשובות הנמצאות בינינו, הלא היא משפחת אבוהצירא. אנשים מתפעלים איך הם מצליחים כל כך בכל מעשה ידיהם, ואחד ההסברים לזה הוא שזכות אבותם מסייעתם.

אבותיהם מסרו נפשם לה' יתברך, רבי דוד אבוהצירא זצ"ל, בעל ה"פתיח האוהל", "והוא יִשֵּׁב פֶּתַח הָאֹהֶל" (בראשית יח, א), מסר נפשו על קידוש ה' ובעיצומו של יום השבת העלוהו הגויים הארורים על מוקד, שמו אותו על תותח וירו אותו למוות. כמו כן רבי יצחק אבוהצירא זצ"ל, דודו של בבא סאלי זיע"א, נרצח על ידי הגויים, ועוד רבנים למשפחת אבוהצירא שנהרגו במיתות משונות לכפר על הדור.

ובאמת שלכל אחד ואחד מאיתנו יש סבא או סבא רבה צדיק, שמסר נפשו על קידוש שמו יתברך בחייו או

נִשָּׂא אֶת רֵאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפָּחָתָם (במדבר ד, כב).

לפעמים אדם נכנס לדכדוך ודיכאון, הרגשת שפלות: מי אני ומה אני, איזה שפל וירוד אני.

על כך נאמר: "נשא את ראש בני גרשון", התורה הקדושה מצווה אותנו להרים ולעודד גם את אלו שהתגרשו מעל ה', "כִּי גֵרְשׁוֹנֵי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפַּח בְּנַחֲלַת ה'" (שמואל א כו, ט). והטעם משום ש"לבית אבות למשפחותם" - אבותיהם של אלו היו קדושים וצדיקי עולם ולכן יש להרים ולעודד גם אותם, אף על פי שהתרחקו והתגרשו מעל פני ה'.

אדם שנכנס לדכדוך וירידה, צריך להסתכל על אבותיו, עדיין יש לו זכות אבות, ברית אבות לא תמה (שבת נה ע"א), וזכות אבותם מסייעתן (קידושין עו ע"ב), זכות האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב. אולי הוא מזרע אחד מהשבטים הקדושים, ועל כן יש לו

כל הבלי העולם הזה ובחרו להסתופף בחצרות בית ה'. ועל כך אמר דוד המלך (תהילים פד, יא) "כִּי טוֹב יוֹם בְּחַצְרוֹתַי מֵאֶלֶף בְּחַצְרוֹתַי הַסְּתוּפָה בְּבֵית אֱלֹהֵי".

אם נשאל את עצמנו, איך אותם אברכים יקרים זוכים להגיע לדרגות כאלו? - אין ספק שזו זכות אבות.

אבות אבותיהם היו בוודאי צדיקים גדולים - מי יודע, אולי אותם אברכים נכדים מזרעו של הרמב"ם, של מרן הבית יוסף, או של האר"י הקדוש...

אבות אבותיהם הקדושים משקיפים עליהם מגן עדן וממליצים טוב עליהם. הם מאירים את נשמתם ומציתים את ניצוצות הקדושה החבויים בהם.

רק כך אפשר להסביר מקרים רבים, כמו המקרה של ה'קיבוצניק', שהיה חילוני גמור, שהגיע לשיבתנו, שזכה לחזור בתשובה ונהיה עובד ה' גדול.

לאחר בירורים על מקורות משפחתו, הופתענו לגלות שהוא נכד של הצדיק הקדוש רבי אלימלך מליז'נסק זצ"ל.

במותו, וממילא זכות אבותינו מסייעת לנו להצליח בכל דרכנו.

לכן, אל לו לאדם ליפול ברוחו, וכשיבוא אליו היצר הרע ויאמר לו: 'מי אתה ומה אתה, אינך שווה כלום...' - לא ישמע לו. ואדרבה, את המילים 'יאמר האדם לעצמו בעת שהוא מרגיש שהוא משהו ועושה דברים גדולים, בזמן כזה יאמר לעצמו: 'מי אני ומה אני, אינני שווה כלום', אבל באופן כללי צריך האדם לעודד את עצמו, בבחינת "וַיִּגְבֶּה לְבוֹ בְּדַרְכֵי ה'" (דברי הימים ב יז, ו), שזכות אבותיו מסייעתו.

הנס הגדול ביותר הוא הזכות הגדולה להיות מיושבי בית המדרש.

יש כאלה שנולדו לתוך המסלול הזה, זהו מהלך טבעי עבורם.

אך ישנם כאלה שהגיעו ממרחק. הם לא זכו לקבל מילדותם חינוך דתי, ובוודאי לא חינוך תורני - אלא שבשלב מסוים הם השליכו מאחורי גוּם את

פעם אחת הייתי בבית חולים כדי לבקר אדם מסויים ופגשתי מישהו אחר, חילוני גמור, שהתברר לי שהוא דור שביעי, בן אחר בן, לגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, אבי הישיבות, שכולנו נחשבים כתלמידיו, ובישיבות מוזכר שמו בסילודין.

אמרתי לו: "תשמע, באתי לבקר מישהו אחר, אבל כנראה שהביקור לא נועד עבורו, ומשמים שלחוני הנה כדי לבקר אותך..."

וברוך ה' הוא קיבל עליו עול תורה ויראת שמים.

אשתו אף היא שהתה בבית החולים ודיברתי גם איתה. שניהם התלהבו ונקשרו אלינו בעבותות אהבה וידידות, ותוך זמן לא רב נהפכו להיות שומרי שבת, טהרה וכשרות.

פגשתי יהודי שאף הוא מצאצאי רבי אלימלך מלז'נסק זיע"א, וסיפרתי לו שבישיבתנו לומד נכד של רבי אלימלך, שהיה קיבוצניק חילוני וכיום הוא שוקד על התורה ועל העבודה.

זה שקיבוצניק חילוני נהיה אברך ירא שמים - זה לא היה חידוש עבורו.

החידוש היה שצאצאו של הצדיק רבי אלימלך לומד בישיבתנו... "באמת?", היה קשה לו להאמין, הרי הצדיק רבי אלימלך היה אשכנזי...

אמרתי לו: "הישיבה שלנו היא קיבוץ גלויות של האור החיים הקדוש, הוא מקבץ אותנו באור הנפלא שלו!"

"אני חייב לפגוש אותו" אמר, ואכן הגיע לישיבה וראה לנגד עיניו תלמיד חכם וחסיד, זקנו יורד על פי מידותיו, ויראת שמים טהורה נסוכה על פניו.

זכות הצדיק רבי אלימלך עמדה לו!

חג השבועות

גילוי ה' במעמד הר סיני

יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל" (יט, יח-יט).
 בפרשת וזאת הברכה (דברים לג, ד)
 נאמר: "תִּזְכֹּר צִנּוֹת לָנוּ מִתְּשֶׁה" - 'תורה'
 בגימטריה שש מאות ואחת עשרה,
 ואילו התורה מונה תרי"ג מצוות - שש
 מאות ושלוש עשרה.

היכן רמוזות עוד שתי מצוות?

אלא ששתי מצוות, "אנכי" ו"לא יהיה
 לך אלהים אחרים", שמענו מפי
 הגבורה, ואת כל שאר - שש מאות
 ואחת עשרה המצוות - שמענו
 ממשה.

בגמרא (שבת פח ע"ב) מסופר, כי "כל
 דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך
 הוא יצתה נשמתן של ישראל",
 והקב"ה "הוריד טל שעתידי להחיות
 בו מתים, והחיה אותם".

הקב"ה ירד על הר סיני עם כל פמליה
 של מעלה. באותה שעה הוא פתח
 לפני ישראל את השמים ושמי השמים
 ואת כל העולמות העליונים - ישראל
 ראו את המאדים וכל מערכת השמש,
 את כל המקומות שאליהם היו רוצים
 להגיע, ואת כל המקומות שאפילו לא
 ידעו על קיומם - והקב"ה הראה להם
 כי הוא יחיד ואין עוד מלבדו.

שש מאות אלף גברים נכחו במעמד
 הזה, לבד מן הטף והנשים.

בסך הכל מנו כולם כשלושה עד
 חמישה מיליון איש!

כולם - למקטנם ועד גדולם - ראו כמו
 עיניהם את המחזה הנורא הזה:

"וְהָרַסְתִּי עֵשֶׂן כָּלֹּ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו"
 ה' בְּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוּ כְּעָשָׁן הַכֹּבֵשֶׁת ...
 וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד מִתְּשֶׁה

אב אינו מעביר לבניו בדותות ושקרים,
ואין שום אפשרות לשקר לגבי ענין
שמיליוני בני אדם היו עדים לו!

האמונה שבועה בלב כל יהודי.

גם כאלו שמצהירים שהם אינם
מאמינים, לאחר כמה דקות של שיחה
מוודים: 'יש משהו בזה... צריך לבדוק
את זה ביסודיות...'

כולנו מאמינים בני מאמינים, רק
שלפעמים צריך להראות ולהסביר
מעט. בסופו של דבר יודו כולם: 'משה
אמת ותורתו אמת, ואנחנו היינו
הבדאים' - לנו היה קשה לשמור, לכן
ניסינו להכחיש את הדברים, אבל
ברגע האמת כולנו מודים בה'
ובתורתו...

מי ששואל: מי אמר שכך היה? מנין
ההוכחה לאמיתות מעמד הר סיני? -

נשיב לו: מה היית חושב לו היה עומד
כאן אדם ומכריז: 'מי אמר שהיה את
'בן גוריון'? לא היה ולא נברא אדם
כזה!?' - כשם שאדם שאומר זאת
לשוטה גמור יחשב, כך יחשב לשוטה
מי שמחפש הוכחות לאמיתות מעמד
הר סיני.

כל ישראל ראו דברים מציאותיים
וברורים.

"פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ" (במדבר יב, ח) -
הקב"ה דיבר איתם ישירות. לאחר
שחזו עם ישראל בקבלת התורה,
והענין כולו היה טבוע בדמם, הם
העבירו ומסרו זאת לדור הבא. כך
עוברת המסורת מדור לדור!

התורה נקנית בעונה

שהתורה מעידה עליו: "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָיו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה" (במדבר יב, ג). על כן הוא אמר לבני ישראל: "וְנַחֲנוּ מָה פִּי תִלְיֵנוּ עֲלֵינוּ" (שם 110) - "מה אנחנו חשובים?" מכאן שהתורה ניתנת לבעלי עונה.

ואפילו אם אדם ניהן בכישרונות עצומים, אבל אין בו מידות - התורה לא נדבקת בו, כי התורה תלויה במידות ובעונה. ורק אדם המחשיב עצמו כעפר לכל, הוא הראוי לקבל את התורה הקדושה.

כאשר היה הגאון חמדת ישראל המהרש"ם, רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל ילד קטן כבן תשע שנים, לקחו אביו אל הרב הקדוש רבי יהודה צבי מסטרטין זצ"ל.

האדמו"ר מסטרטין פנה אל הילד ושאלו: "אמר לי, שלום מרדכי, למה

איש האלוקים רבי משה סופר זצ"ל, בעל ה"חתם סופר", שאל באחד הימים את תלמידיו מדוע זכה דוקא משה רבנו לעלות ולהתעלות, להגיע להר סיני ולקבל את התורה מפי ה', כמאמר הכתוב: "וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹקִים" - הרי כל אחד מאיתנו שהיה עולה להר סיני, ולומד את התורה מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו, היה נהיה חכם כמשה רבנו - אם כן במה מתבטאת גדלותו של משה רבנו?!

ה"חתם סופר" סיים את שאלתו ומלמל לאזניו: "הרי גם אני, משה, לו הייתי לומד מפי הגבורה, הייתי זוכה לדעת את כל התורה כולה. אבל אני לא זכיתי לכך, כי אם משה רבנו בלבד! אין זאת אלא מפני שמושה רבנו היה העניו הגדול ביותר בעולם ולא היה כמותו בעונה!".

משה רבנו היה בעל נשמה גדולה בעונה שאין כמותה בתבל, כפי

באחד הימים הוא פנה אל הרב הקדוש רבי שר שלום מבעלזא, שהיו לו אלפי חסידים אשר התבשמו מתורתו וקדושתו.

כאשר הגיע רבי שלום מרדכי למשכנו של האדמו"ר, כבר המתינו במקום שני יהודים צעירים, שביקשו להיכנס אל הקודש פנימה.

הגבאי פנה אל הממתינים ואמר: "היכנסו שלושתכם יחדיו!".

מנהגו של רבי שלום מבעלזא היה שלא לקבל כל פתק לברכה בטרם חגר את אבנטו למותניו. רבי שר שלום אחז את האבנט בידיו, מתכונן לכרוך אותו סביב גופו הטהור, ולפתע הרעים בקולו: "נו, מתי כבר יגיע איזה אברך שיעשה סדר בהלכה, ויורה לעם ישראל מהו עיקר הדין ומהו חומרה בלבד? מתי כבר יקום איזה אברך?!"

לאחר מכן חגר האדמו"ר את אבנטו, התיישב על כיסאו, קיבל את הבאים, ברך אותם בהצלחה, ונפרד מהם לשלום.

כווננו רבותינו באומרם (פסחים כב ע"ב): "אֵת יְהוָה אֱלֹקֶיךָ תִּירָא" (דברים ו, יג), לרבות תלמידי חכמים? - האם תוכל לבאר לי את תורף מדרש חז"ל זה?"

שלום מרדכי היה ילד פקח, ותכף צצו בראשו הגאוני כמה פירושים לדברי חז"ל, אולם הוא חשב בליבו: "הצדיק מבקש לומר לי פרוש, כיצד אאבד אותי?!" ובחר שלא לענות לשאלה.

"אמר לי רבנו מה הפרוש?" השיב שלום מרדכי בצפיה.

"אומר לך מה באור הדברים", נענה רבי יהודה צבי, "חז"ל דרשו: 'את ה' אלוך תירא, לרבות תלמידי חכמים', ללמדנו כי גם תלמיד חכם צריך להתירא מפני ה'! קח לך את הפרוש הזה כצידה לכל ימי חיך. אם תזכור את הדבר הזה, תצליח בכל אשר תפנה!"

כאשר היה רבי שלום מרדכי שבדרון אברך צעיר בגיל עשרים, הוא כבר היה גאון ותלמיד חכם מופלג.

ומאחר שהשנים האחרים אינם מקדישים את כל עיתותיהם לתורה הקדושה, מן הסתם אני הוא האיש שהוטל עליו לחקור את ההלכה ואת הדינים לפרטיהם, ולברר את ההלכות והחמורות!".

כך זכה הגאון רבי שלום מרדכי זצ"ל לחבר את הספר "דעת תורה" על השולחן ערוך, שגדולי עולם סמכו עליו בשתי ידיים.

ממעשה זה ניתן ללמוד עד כמה צריך האדם לנהוג במידת הענווה, שהרי על אף שרבי שלום מרדכי היה תלמיד חכם וגאון מופלג, הוא לא היה איתן בדעתו כי האדמו"ר התכוון אליו, בטרם בדק וודא כי שני היהודים האחרים שנוכחו באותו מעמד אינם כדאים לחבר ספר כעין זה.

רבי שלום מרדכי היה גאון עולם, מכל האיזור היו נשלחים אליו מכתבי שאלות, אבל ככל שגאונותו היתה מפליאה ביותר, הוא שילב יחד עימה את מידת הענווה הגדולה מכל, שהיא הכלי לקבלת התורה. כפי שאמרו

רבי שלום מרדכי, שהיה תלמיד חכם מופלג, ניסה לרדת לפשרם של דברי האדמו"ר, ולהבין לאיזה אברך הוא התכוון. הוא פנה ליהודי הראשון שנכנס עימו למחיצת האדמו"ר ושאל: "במה עוסק כבודו?".

"ברוך ה', למדתי תורה", השיב האיש, "ועתה אני סוחר עצים!".

רבי שלום מרדכי הבין בדעתו, כי לא מסתבר שהאדמו"ר יבקש מסוחר עצים לכתוב ספר הלכה, ופנה ליהודי השני שנוכח עימו לפני האדמו"ר.

"במה הינך עוסק?".

"אני בעל בתי מזיגה", השיב הלה, "עוסק אני במכירת יינות ומיני משקאות חריפים!".

רק לאחר שנודע לו כי שני היהודים ששהו עימו בחדר האדמו"ר אינם עוסקים תדיר בתורה, אמר רבי שלום מרדכי לעצמו: "מכך ששמעתי את האדמו"ר אומר: 'מתי יקום איזה אברך?' שמע מינה כי אחד מהנוכחים אמור לחבר ספר הלכה כעין זה.

מניחין מקום גבוה, והולכין למקום נמוך - אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה".

חז"ל בגמרא (תענית ז ע"א): "אמר רבי חנינא בר אידי, למה נמשלו דברי תורה למים, דכתיב: "הוֹי כָּל צִמָּא לְכוּ לַמַּיִם" (ישעיהו נה, א) - לומר לך, מה מים

התורה נקנת בעמל

עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו", כי עצם השכחה מעידה שהלימוד לא מספיק חשוב בעיניו.

כדי שהאדם יזכור את תלמודו, לא די בלימוד של פעם אחת. ישנה דרך אחת לחקוק את הלימוד בזכרונו - על ידי שינון וחזרה. ללמוד ולחזור וללמוד, לשנן ולשנן, עוד פעם ועוד פעם. "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד" (חגיגה ט ע"ב).

בלימוד אין קיצורי דרך! אל יאמר האדם: 'כבר למדתי, אני יודע את

"אמר ריש לקיש: 'כל המשכח דבר אחד מתלמודו עובר בלאו, שנאמר: 'הישמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים'" (מנחות צט ע"ב). וכן שנינו (אבות ג, ח): 'כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו'".

דבר שחשוב לאדם, הוא זוכר היטב. ככל שהדבר חשוב יותר בעיניו - כך הוא זוכר אותו לאורך זמן ולפרטי פרטים. אם משתכח מזכרונו, משמע שאינו מספיק חשוב בעיניו. לכן, "השוכח דבר אחד ממשנתו מעלה

בכל פעם שרצה לעיין באיזו מסכת או באיזה ספר, היה אומר: "הנה כל המסכתות נמצאות פה. זלמן, אמור לנו בבקשה את לשון הגמרא, צטט בפנינו את לשון הטור..."

רבי זלמן זכה שכל התורה כולה היתה בהירה מול עיניו. פעם שאלו את אחיו, רבי חיים מוולוז'ין: "אם אחיך רבי זלמן יודע את כל התורה כולה בעל פה, כמה מתבטאת גדולתו של הגר"א? הרי אין דרגה גבוהה מזו!".

אמר להם רבי חיים: "אם יבקשו מאיתנו לומר את 'אשרי יושבי ביתך' בעל פה, פסוק אחר פסוק על פי הסדר, נוכל לעשות זאת בנקל. אבל אם יבקשו מאתנו לומר את 'אשרי יושבי ביתך' מהסוף להתחלה, לא יעלה בידינו לעשות זאת. זהו ההבדל בין הגר"א לאחי רבי זלמן. אומנם רבי זלמן יודע את כל התורה מתחילתה ועד סופה, אבל הגר"א גדול ממנו, כיון שהוא יודע את כל התורה ישר והפוך, מתחילתה לסופה, ומסופה לתחילתה, כמאמר הכתוב (משלי ג, א) 'פְּתִיבֶם עַל

הסוגיה, אפשר להמשיך הלאה'. גם אם למדת וגם אם אתה יודע את הסוגיה, אם לא תחזור עליה שוב ושוב - הדברים ישתכחו עם הזמן.

אנשי מדע חקרו ומצאו, שחזרה על מחשבה מסוימת מחוללת שנוי פיזי במוח האדם. מיקוד המחשבה בעניין כלשהו גורם לנימים מסוימים במוח להאדים, וכשהאדם שב וחושב את אותה מחשבה, אותם נימים מאדימים עוד יותר. כך נקבעת אותה מחשבה ונחקקת בנפשו של האדם.

דורשת הגמרא (קידושין ל ע"א): "ושיננתם, שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך, שאם ישאל לך אדם דבר, אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד".

ידוע המעשה ברבי זלמן, אחיו של רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, שהיה בקי בכל התורה כולה. כל ספר שלמד, תלמוד בבלי, תלמוד ירושלמי, הזוהר הקדוש, מכילתא, רשב"א או ריטב"א ועוד, נאגר בזכרונו האדיר. רבו, הגאון מוילנא, נהג להושיבו בסמוך אליו.

נאצרת בזכרונו. העיד הרב שיינברג זצ"ל, כי על אף כשרונותיו וכוח זכרונו של רבי משה, לא ניתן לתאר את עמלו בתורה.

כל יום בסיום התפילה היה תור ארוך של אנשים שבאו לשאול אותו שאלות בהלכה, כל אחד שאל בנושא אחר - אחד באורח חיים ואחד ביורה דעה, בדיני ממונות ובהלכות איסור והתר, והוא היה עונה מיד הלכה פסוקה.

פעם הביע אחד ממקורביו את התפעלותו: "איך הרב שולט בכל" ... אמר לו רבי משה זצ"ל: "אם תלמד גם אתה את השולחן ערוך עם נושאי הכלים שלוש מאות שישים פעמים - גם אתה תוכל לענות כך" ...

על ה"שאגת אריה" מסופר, שלפני פטירתו עשה סיום הש"ס. כולם התפלאו מה החידוש בכך, הרי כל כמה זמן היה מסיים את הש"ס! אמר הרב: "זהו סיום מיוחד, מפני שזו הפעם האלף שסיימתי את הש"ס!"

לוח לַפָּדָ'. כשהדברים כתובים ועומדים מול העיניים, ניתן לקוראם גם מהסוף להתחלה".

זהו עמל התורה!

גם האדם בעל הכישורים והזיכרון הגדולים ביותר, אם יפסיק ללמוד - לא תהיה לו אפשרות לזכור. רק אם יעמול כל הזמן - יוכל לקנות את ידיעת התורה.

בגמרא (ברכות סא ע"ב) הובאו דברי רבי עקיבא: "ומה במקום חיותנו אנו מתיראין, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה!" כפי שדג שמוציאים אותו מהים קופץ מיד בחזרה למים, ואם הוא נמצא כמה שניות מחוץ למים, הוא מתחיל לפרפר - כך עם ישראל אינו יכול לחיות ולו רגע אחד בלי לימוד התורה הקדושה.

רבי חיים פינחס שיינברג זצ"ל, היה שכן של רבי משה פיינשטיין זצ"ל. שניהם התגוררו באותו רחוב בארצות הברית. רבי משה היה בעל כישרון עצום, מוח מופלא שאי אפשר לתארו. כששאלוהו שאלה, היא היתה

עליה יומם ולילה בלי להתנתק ממנה,
כפי שדג אינו מסוגל להתנתק מהמים,
לא תוכל לזכות לידיעת התורה.

כי הם חיינו וארך ימינו ובהם נהגה
יומם ולילה!

זהו שדרשו חז"ל: "ושננתם, שיהו
דברי תורה מחודדים בפיו", להודיענו
שבלי עמל לא זוכים לתורה. תהיה
כישרוני ובעל זיכרון ככל שתהיה, אבל
אם לא תעמול בתורה ולא תשקוד

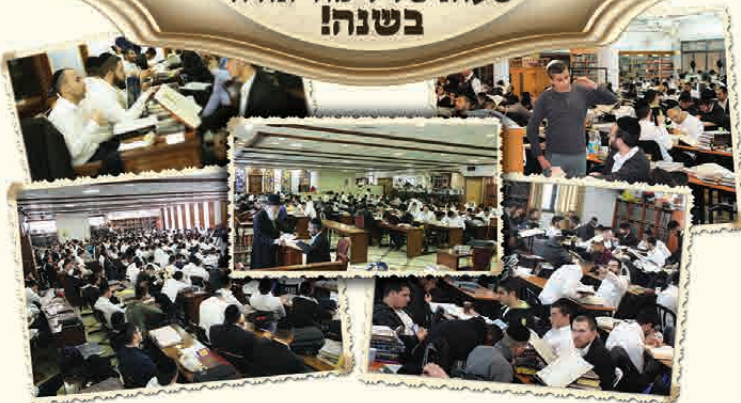

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ- 10,555,000 שעות של לימוד תורה בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה

הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים

02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים | טל: 02-5000455 | פקס: 02-5000502 | orhachaim.org

לחסויות, להפצה,

להנצחת

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמחה סוליקה

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ויקאם הי"ו,

ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד ורואב בני שרית הי"ו,

אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זורה ז"ל,

מזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל,

מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל, יעקב בן ברטה ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.